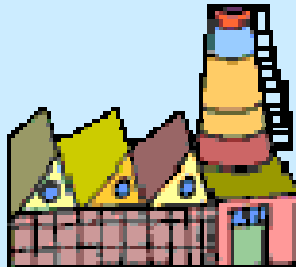

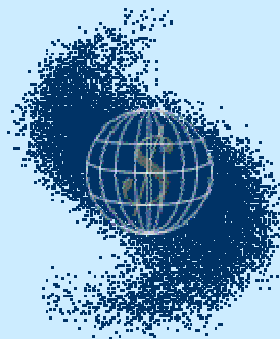
SIMRA 40 ÅR

1967 - 2007

en resa från stabil industriell ekonomi

till turbulent global nätverksekonomi

INNEHÅLL

INNEHÅLL	2
SIMRAS TILLKOMST	3
SIMRAS TIDIGA VERKSAMHET	4
KURSÄNDRING OCH INTERNATIONALISERING.....	5
UTVECKLINGEN EFTER ÅTTIOTALET.....	5
SIMRAS STYRELSEORDFÖRANDEN	5
SIMRAS FYRTIO ÅR – EN RESA FRÅN STABIL INDUSTRIELL EKONOMI TILL TURBULENT GLOBAL NÄTVERKSEKONOMI	5
AVSLUTANDE FUNDERINGAR INFÖR FRAMTIDEN	5
BILAGA – SIMRAS SEMINARIER 1981 - 2007.....	5

SIMRAS TILLKOMST

Vid mitten av 1960-talet växte önskemål fram från olika branschanalytiker om ett närmare samarbete. De var verksamma med utredningar och undersökningar av marknadens struktur, storlek och utveckling inom olika industrigrenar. Det föreföll också, som om det var rätt tidpunkt för att skapa sammanslutningar av ekonomer. Internationellt hade vid denna tid i London bildats EVAF, Europeisk Förening för Industriell Marknadsföring, en sammanslutning av ekonomer och prognosmakare, men med en annan inriktning än SIMRA.

Vem som tog de första kontakterna till bildandet av SIMRA är oklart. Tidiga eldsjälar och medagerande vid skapandet var Dag Bakker Janess och Jan Renneel, båda anställda inom skogsindustriföretaget Stora Kopparberg och båda medlemmar i EVAF. Året var 1967. Aktiva vid bildandet av SIMRA var även Per Olof Almqvist, Stenberg-Flygt, och kanske även J. Dahl, Atlas Copco, samt senare Björn Allgurén, Billerud.

I samarbete med en entusiastisk engelsman, Charles Squires, utvecklades tankarna om en ekonomförening. Charles Squires, tidigare verksam i Holland men nu med konsultföretag i Stockholm, kom att bli en ledande person vid etablerandet av föreningen och fick stor betydelse för utvecklingen under de första åren. Han var medlem i en förening i England med namnet IMRA, Industrial Marketing Research Association, och genom att sätta Swedish framför, skapade Charles Squires namnet på vår förening. SIMRA startade 1967 som en försöksverksamhet med successivt ökande aktivitet. Vid en sammankomst den 27 november 1967 deltog 27 personer.

Under 1969 formaliserades verksamheten. Stadgar antogs och Charles Squires utsågs till ordförande. Sekreterare blev P. O. Almqvist. Föreningen fick snabbt god anslutning. Under åren 1968-1970 varierade antalet deltagare i mötena mellan 35 och 40 stycken. Efter ett kraftigt nytillskott av medlemmar under 1970, steg det totala antalet till 60 personer.

Den primära avsikten med föreningen var, att genom personliga kontakter och utbyte av information få bättre kunskap om utvecklingen inom olika industrigrenar. Det egna arbetet med marknadsanalys och prognoser skulle härigenom underlättas och förbättras. Sammankomsterna hölls redan från början i form av lunchmöten.

Charles Squires hade stor betydelse som inspiratör, idégivare och andlig fader till SIMRA. Han var ordförande 1969-1973, och hade stor betydelse för SIMRAs utveckling även under de följande tio åren.

SIMRAS TIDIGA VERKSAMHET

Under de första åren på 1970-talet möttes SIMRAs medlemmar i Stora Sällskapets lokaler på Arsenalsgatan i Stockholm. Vid lunchbordet diskuterades ett utvalt ämne eller så åhördes ett kortare anförande och därefter följde branschvisa lägesrapporter jämte bedömningar av utvecklingen under närmaste tiden.

Föreläsare utanför SIMRA-kretsen började också att inbjudas.

Så var exempelvis Stig Ramel, vid denna tid på Exportrådet, inbjuden till den 31 mars 1971 att tala över ämnet ”Japan som konkurrent på världsmarknaden”.

Som en kuriositet kan nämnas, att lunchen vid detta tillfälle kostade 27 kronor. Sammankomsterna blev mycket uppskattade genom utbytet av direkt och konkret information mellan deltagarna.

SIMRA hade också redan 1970 tagit kontakt med Konjunkturinstitutet. Den etablerade relationen har fortsatt, främst genom att Konjunkturinstitutet vid olika tillfällen presenterat sin konjunkturprognos vid de årligen återkommande konjunkturseminarierna.

Året 1974, eventuellt 1975, flyttades mötena till rymliga och vackra lokaler i det av Grand Hotel tillhörande KAK-huset. Utrymmena var väl lämpade för SIMRA's behov och föreningen kom att utnyttja dem i tio år.

Grand Hotell

Mötena behöll samma karaktär som tidigare, men med större tyngd lagd på inbjudna talare. Antalet medlemmar i föreningen stannade mellan 60 och 70 stycken och sammankomsterna lockade endast undantagsvis mer än 30 deltagare.

Vid några tillfällen har möten hållits i andra lokaler, som exempelvis 1986 på Riche och 1987 på Piperska Muren. Senare utnyttjade föreningen Arnolds Sa-

longer under åtta år. Dessa salonger var tidigare grosshandlaren Arvid Nordqvists mycket eleganta bostad.

Piperska muren

Antalet medlemmar i föreningen steg under 1990-talet upp emot 100. Efter en nyrekryteringsdrive under 2007 har antalet medlemmar upprätthållits på den nivån. Av praktiska skäl har föreningens möten hållits i Stockholm. Endast två gånger har sammankomst i föreningen förlagts till annan ort och båda gångerna till Göteborg, åren 1978 och 1982

Mötena har numera formen av seminarier till vilka SIMRAs medlemmar och externa gäster inbjuds, för att belysa olika aktuella ämnen samt att delta i efterföljande diskussioner. De branschvisa rapporterna har tonats ned, men SIMRA fortsätter att arrangera ett årligt konjunkturseminarium, där branshexperterna presenterar sina bedömningar av konjunkturutvecklingen för respektive bransch två år framåt.

KURSÄNDRING OCH INTERNATIONALISERING

Omkring 1980 visade ekonomer från finansvärlden ett stigande intresse för föreningen. Med ett större antal medlemmar från banker och fondkommissioner syntes SIMRAs inriktning på industri och industriell marknadsanalys alltför begränsad. En vidgning av föreningens verksamhet bedömdes nödvändig, för att även bankekonomer med flera skulle ansluta sig till föreningen.

Föreningens stadgar ändrades år 1981 och verksamheten breddades till ”diskussioner kring omvärldsproblem med tyngdpunkten på konjunktur- och strukturbedömning”. Industriell marknadsanalys skulle enligt stadgarna förbli en central del. Till namnet SIMRA lades Swedish Society of Business Economists.

Intresset för kontakter ut i Europa väcktes tidigt. Även här var Charles Squires på 1970-talet en drivande kraft. Han hade goda erfarenheter från verksamheterna i England, Holland och Sverige. För honom var kontakter över gränserna natur-

ligt. Under Kjell Zanders ordförandeskap bildade SIMRA år 1979 tillsammans med andra nationella föreningar EuroFABE (European Federation of Associations of Business Economists). Det internationella samarbetet tog hastigt fart.

Gemensamt med USA och Canada bildades IFABE. Dessa sammanslutningar höll årligen stora konferenser på 2 eller 3 dagar bland annat i London eller Paris.

Föreningen EVAF (Europeiska föreningen för industriell marknadsforskning), som SIMRA under lång tid upprätthöll kontakt med, dock utan att samarbeta, höll också stora välbesökta konferenser årligen i olika europeiska storstäder.

1980-talet kom därför att utmärkas av goda tillfällen till kontakter ute i Europa. Ett flertal SIMRA-medlemmar deltog ofta i såväl EuroFABE som SIMRA-möten. Vid 80-talets slut försvann emellertid intresset för stora konferenser. Det gick inte längre att locka deltagare i tillräcklig omfattning till sådana evenemang.

De kärvare ekonomiska villkoren i och med 90-talet märktes tydligt i det internationella perspektivet. När den spanska föreningen i början av 90-talet stod som värd för EuroFABE-mötet, så visade det sig, att antalet anmälda deltagare stannade runt ett 60-tal mot kalkylerade 120, och dessutom var de flesta deltagarna spanjorer.

Kärva tider

Den spanska föreningen inhiberade mötet, men detta orsakade stor irritation bland övriga föreningar, som menade att beslutat borde tagits i EuroFABE-Council.

Slitningarna medförde, att den engelska föreningen hoppade av EuroFABE. Detta var ett stort avbräck i samarbetet, då den engelska föreningen Society of Business Economists hade en central roll i EuroFABEs administration inklusive den ekonomiska redovisningen. Sedan dess har EuroFABE inte haft något möte och engagemanget för föreningen har upphört.

Vid IFABEs seminarium i Paris 1993 dominerades deltagarantalet av fransmän jämte ett antal medlemmar från NABE, SIMRA och något annat europeiskt land, men inga engelsmän, italienare eller spanjorer deltog. De italienska och spanska föreningarna föreföll senare att ha upplösts.

IFABE-konferenser har emellertid med framgång organiserats av den amerikanska föreningen NABE och den kanadensiska föreningen CABE. Den senare föreningen organiserade IFABE-konferensen 1997 i Vancouver, där Helge Svensson (då även ordförande i EuroFABE) höll öppningsanförandet den andra konferensdagen, medan Hubert Fromlet vid ett sessionsavsnitt talade över ämnet ”East European Tigers”. Både Hubert Fromlet och Helge Svensson deltog även i det IFABE Council meeting, som hölls i anslutning till konferensen.

Paris

Informationsutbyte avseende möten har fortlöpande ägt rum mellan SIMRA och den engelska föreningen Society of Business Economists (SBE). Kontakt har även hållits med NABE. Hubert Fromlet är tidigare ledamot i NABE styrelse och idag ordförande för NABE Europe, där Cecilia Hermansson är vice ordförande. NABE Europe syftar till att stärka relationerna mellan amerikanska och europeiska ekonomer genom att öka kunskapen om de båda regionerna.

NABE står idag för National Association of Business Economics (tidigare Economists) och orsaken till namnändringen var behovet av en breddad rekryteringsbas

UTVECKLINGEN EFTER ÅTTIOTALET

Medan 80-talet innebar en stark utveckling av hela ”Society of Business Economists-tanken” internationellt som nationellt, så kom 90-talet, att präglas av den markanta recessionen i början av årtiondet, med åtföljande kostnadsbesparingar och effektiviseringskrav i företag och organisationer rent allmänt.

För SIMRAs del kunde vi konstatera, att lunchmötena måste effektiviseras, dels genom att hålla satta mötestider, dels genom att mötestiderna i sig kortades ned. Dessutom stod det klart, att mötena i allmänhet skulle ha ett attraktivt tema med talare, som kunde dra deltagare till mötena.

Finansplansmötena med presentation av budgetpropositionen inleddes första gången i januari 1989 med Odd Engström samt året därpå med Kjell-Olof Feldt, och vidare framträdde Allan Larsson följt av Anne Wibbe (under tre på varandra följande år), Göran Persson, Erik Åsbrink, Bosse Ringholm och nu senast Anders Borg.

Kjell-Olof Feldt

Konjunkturmötena tillkom i mitten av 90-talet på initiativ av Ulf Perbo och Olle Lindgren och blev mycket välbesökta seminarier, liksom de strukturmöten, vilka inriktades mot övergripande ekonomiska förändringar.

Genom detta upplägg, så behöll SIMRA sin legitimitet under 90-talet och antalet registrerade medlemmar översteg vid något tillfälle 100 stycken. Medlemsförteckningen var jämnt fördelad mellan bank/finans, branschorganisationer och näringsliv.

Verksamhetsformen under åren in på 2000-talet har i allt väsentligt följt det mönster som formades under 90-talet med struktur- och konjunktursemiarier samt vid några tillfällen finansplansmöten.

Vid ett tillfälle hösten 2002, så hölls ett frukostseminarium på Swedbank med NABEs ordförande Tim O'Neill, där han belyste den amerikanska ekonomiska utvecklingen. I samband med Tim O'Neills besök diskuterades även möjligheten för SIMRA-medlemmar att vara med i NABE.

Nu är flera SIMRA-medlemmar med i NABE, och har ett värdefullt utbyte med andra NABE-medlemmar, bland annat genom att delta i NABE-konferenser.

SIMRAS STYRELSEORDFÖRANDEN

Enligt stadgarna skall föreningen utse en styrelse och välja en ordförande att leda verksamheten. Charles Squires blev föreningens förste ordförande. Han efterträddes av Lars-Olof Odengran. Odengran hade 1963 bildat Ekonomisk Fö-

retagsledning, EF, ett framgångsrikt och expansivt marknadsinstitut. Sekreterare blev Kjell Zander och skattmästare Stig Helmer.

Våren 1976 utsågs Kjell Zander till ordförande och till sekreterare och skattmästare valdes Otto Silfverberg, som innehade skattmästarfunktionen i närmare trettio år till en bit in på 2000-talet.

Otto Silfverberg, Skogsindustrierna, ansvarade även under denna tid för medlemsregistret, med den grannliga uppgiften att hålla reda på vilka som verkligen var medlemmar och därmed skulle erlägga medlemsavgift. Otto Silfverberg, som även var mycket aktiv inom EVAF, bland annat med konferensengagemang, är idag hedersledamot i SIMRA.

Kjell Zander var ordförande till och med 1979. De efterföljande åren 1980-1988 innehade Elvy Svennerstål, Bruno Johansson och Ragnhild Westin ordförandeskapet.

Under en lång period, i praktiken från hösten 1988, ledde sedan Helge Svensson föreningen som dess ordförande. Helge Svensson hade också goda internationella kontakter bl.a. med NABE samt var även ordförande för EuroFABE från 1992.

Han efterträddes 1999 av Monika Nelson Edberg, som var ordförande 1999-2002, och därefter tillträdde Peter Stoltz under perioden 2003-2005.

Olle Djerf har varit ordförande under 2006 och har nu efterträts av Lena Hagman, chefsekonom på TCO.

Ordföranden i SIMRA sedan 1967:

Charles Squires	1969-1973
Lars-Olof Odengran	1974-1975
Kjell Zander	1976-1979
Elvy Svennerstål	1980-1983
Bruno Johansson	1984-1985
Ragnhild Westin	1986-1987
Helge Svensson	1988-1998
Monika Nelson Edberg	1999-2002
Peter Stoltz	2003-2005
Olle Djerf	2006-2006
Lena Hagman	2007-

Hedersledamot: Otto Silfverberg

SIMRAS FYRTIO ÅR – EN RESA FRÅN STABIL INDUSTRIELL EKONOMI TILL TURBULENT GLOBAL NÄTVERKSEKONOMI

Den primära avsikten med föreningen var enligt ovan, att genom personliga kontakter och utbyte av information få bättre kunskap om utvecklingen inom olika industrigrenar. Det egna arbetet med marknadsanalys och prognoser skulle härigenom underlättas och förbättras.

Redan 1967 formades SIMRA som ett nätverk och denna grundläggande idé har bestått under alla år, även om mötesformerna och inriktningen breddats.

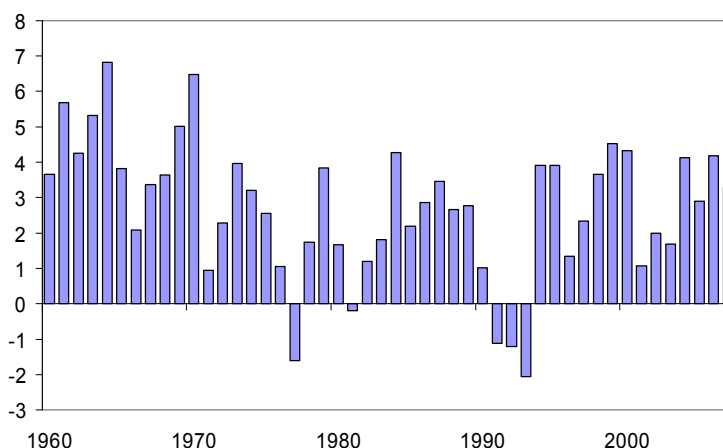
Den aktuella verksamhetsidén för SIMRA är följande:

SIMRAS ambition är att fungera som ett nätverk för att stärka medlemmarnas professionella identitet. Syftet med SIMRA är, att analytiker i näringsliv och olika organisationer genom personliga kontakter och utbyte av information ska kunna utveckla sin analys av konjunktur, struktur- och omvärldsförändringar. Det finns också medlemmar som arbetar inom ett bredare spektrum av ekonomisk analys, exempelvis utveckling av ekonomisk statistik.

Verksamhetsidén innebär ett kontaktnätverk, där olika personer vid behov kan utbyta information om en annan kompetens än den egna. Om exempelvis någon i nätverket inom bank/finans behöver information om utvecklingen inom en viss industribransch, så skall det finnas personer med kompetens att bedöma framtidsutvecklingen inom branschen. På motsvarande sätt kan någon inom ett industriföretag snabbt behöva information om de ekonomiska utsikterna i något land och skall då kunna kontakta en resursperson inom exempelvis banksektorn.

SIMRAS tillkomst ägde rum på 1960-talet, då den ekonomiska tillväxten överträffade all tidigare utveckling, med en årlig BNP-tillväxt på i genomsnitt över 4 procent.

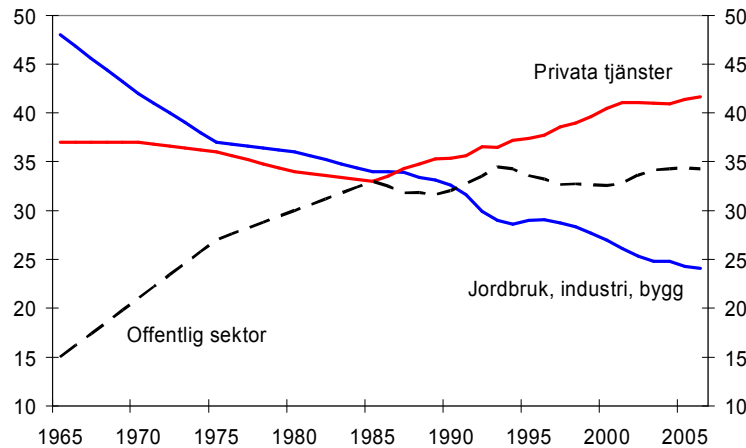
BNP-tillväxt i Sverige 1960-2007

Svensk ekonomi baserades huvudsakligen på de olika industribranscherna som skog, papper/massa, gruvor, järn/stål, kemi, läkemedel och verkstadsindustri.

Den ekonomiska tillväxten medförde ett ganska stort utrymme för offentlig expansion, vilket bidrog till ett ökat behov av arbetskraft, som för industrin till väsentlig del tillgodosågs genom arbetskraftsinvandring.

Sysselsättning inom olika sektorer
Andel av total sysselsättning

Värdeskapandet i ekonomin skedde på basis av industriell produktion ofta i form av en värdekedja utifrån inhemska råvaror och billig energi. Även om tillväxten i ekonomin var stabil, där budgetar ibland arbetades fram utifrån en extrapolerad procentuell ökning av tidigare försäljningssiffror, så var det naturligt att forma ett organ för informationsutbyte. Under 60-talet var transparensen avseende den ekonomiska utvecklingen svag med få institut som redovisade aktuella och framtida bedömningar.

Mot denna bakgrund och med internationella förebilder förefaller tillkomsten av SIMRA förklarlig, som ett forum för utbyte av information. Namnet SIMRA knyter logiskt an till det dåvarande, av tillverkningsindustrin dominerade samhället och samhällsekonomin, en akronym som för övrigt visat sig ha en långvarig livskraft.

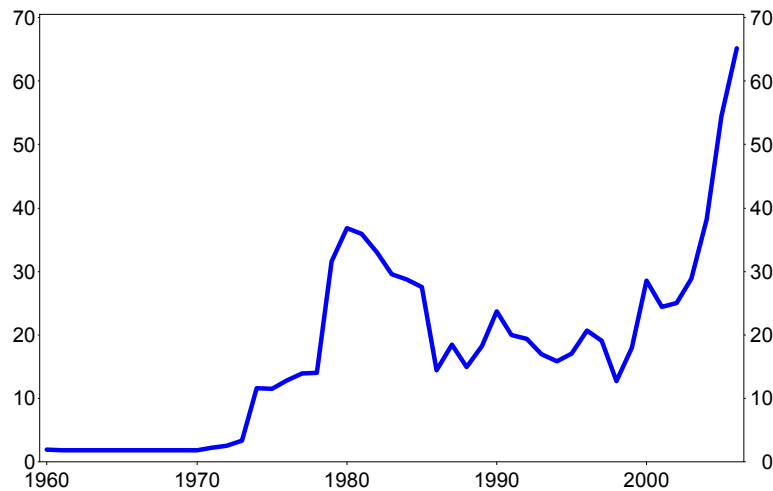
Efterkrigstidens starka och jämna ekonomiska tillväxtutveckling fick många ekonomer att mena, att ekonomin mer eller mindre var självgenererande i sin tillväxt och att konjunkturvariationerna hade marginell inverkan.

Den första oljeprischocken blev en påminnelse om det påtagliga energiberoendet och dess kostnadsdrivande effekter markerade slutet på en stabil tillväxtperiod, även om oljeembargot följdes av en konjunkturtopp runt 1973/74.

Det höga oljeberoendet, den internationella sjöfartskrisens effekter på rederi- och varvsnäringen, stålindustrins överkapacitet, gruvornas försvagade konkurrenssituation till följd av billig utländsk malm samt den japanska bilindustrins kostnadseffektiva frammarsch tillsammans med Bretton Woodssystemets kollaps ledde till en försvagad konkurrenskraft för svensk industri. Konkurrenskraften försämrades också av att produktivitetstillväxten i svensk ekonomi dämpades betydligt jämfört med 1960-talet. Det bidrog till den stegrande inflationen

på 1970-talet, som inleddes 1973-1974, då priserna på både olja och andra varor steg kraftigt. Inflationstakten i Sverige steg till omkring 10 procent under perioden 1974-1979.

Oljepriset, USD/fat

En ogynnsam kostnadsutveckling inom industrin under andra hälften av 1970-talet bidrog till marknadsandelstförluster på exportmarknaden och en halvering av tillväxttakten för BNP jämfört med de inledande åren på 1970-talet.

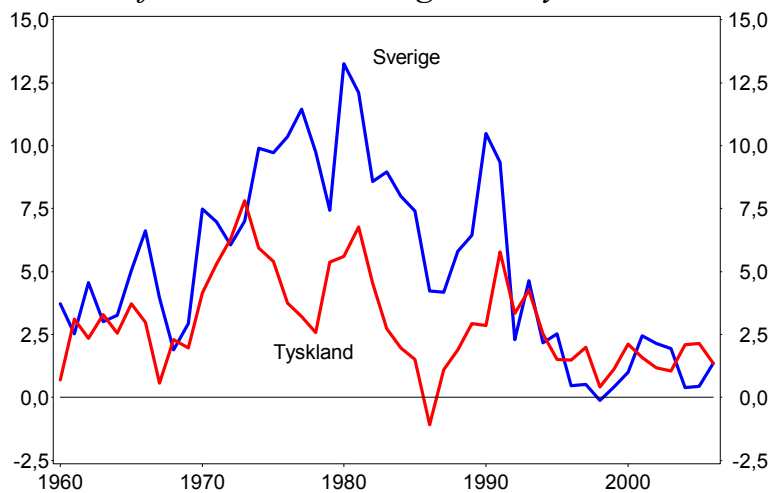
Den turbulenta inledningen av 70-talet tolkades som ett temporärt inslag och som möjlig att överbrygga med efterfrågestimulans och statliga subventioner, vilket ledde till betydande obalanser i ekonomin. En hårdnande internationell konkurrens medförde markant försvagad tillväxt med ett högt inflationsdrivande kostnadstryck och stagflationsfenomenet blev ett faktum.

Den höga inflationstakten tvingade slutligen fram devalveringar av kronan både år 1976 och 1977. Devalveringarna i slutet av 1970-talet hann emellertid inte få några märkbara effekter. Ett andra oljeembargo i samband med ayatollornas maktövertagande i Iran förstärkte stagflationen och för Sverige innebar detta en ytterligare försvagad konkurrenskraft. En ny oljeprischock kom 1979-1980, som medförde ett fortsatt ökat inflationstryck. Inflationstakten i Sverige låg som högst år 1980, på 13,8 procent.

För att motverka försämringen av exportindustrins konkurrenskraft devalverades kronan ytterligare år 1981 respektive 1982. Devalveringarna bidrog till en stark exportökning åren 1983-1984 och en upphämtning av produktiviteten inom industrin. Återhämtningen inföll dessutom samtidigt med en internationell konjunkturuppgång. Sammanhållningen inom OPEC började knaka i fogarna och oljeproduktionen ökade med fallande priser som följd och därmed initierades en konjunkturuppgång. Vidare stärktes dollarn, vilket också bidrog till ökad efterfrågan från omvärlden.

Den ökande internationella optimismen illustrerades på tidskriften *Economists* förstasida, där ”Popeye”, i stället för att hålla sin spenatburk i handen, nu håller ett fat olja under rubriken ”Cheaper oil makes ya’ strong”.

Inflationstakt i Sverige och Tyskland

Den svenska ekonomin hamnade i slutet av 1980-talet i en överhettning, delvis baserad på en expansiv lånefinansiering till hushåll och fastighetsmarknad, som slutade med bankkrisen under det tidiga 90-talet och åtföljande obalanser i ekonomin med 500 % ränta för att motverka spekulationerna mot kronan. Överhettningen handlade också om att industrin slagit i kapacitetstaket.

Produktivitetstillväxten försvagades åter igen. Dessutom var inflationstakten betydligt högre i Sverige än i konkurrentländerna. Bland annat huspriserna sköt i höjden, också en följd av den ökade efterfrågan på egna hem efter att kapital- och kreditmarknaden reformerades i mitten på 1980-talet.

De regler som tidigare begränsat utlåningen till hushåll och företag togs bort, vilket medförde att utlåningen ökade snabbt. Kraven på säkerhet för lån minskade och delar av utlåningen baserades på otillräcklig riskanalys. Låga realräntor tillsammans med hög marginalsatt och stor möjlighet till avdragsgilla räntekostnader gjorde det lönsamt för hushåll att finansiera bostadsköp och annan konsumtion med lån.

Efter den stora devalveringen 1982 låstes kronan vid en fast växelkurs. Det innebär, att en ökad kostnadsutveckling inom exportindustrin inte längre kunde överbryggas med ytterligare devalveringar för att upprätthålla konkurrenskraften. I stället urholkades den till följd av relativa kostnadsstegringar. Produktivitetstillväxten var för svag för att motverka försämringen av exportindustrins konkurrenskraft under 1980-talets andra hälft.

Recessionen kom i början av 1990-talet, till följd av den ogynnsamma kostnads- och produktivitetstillväxten samt en fallande internationell efterfrågan på svenska exportprodukter. Därmed var ”bubbekonomin” till ända och en hårdhänt sanering av ekonomin inleddes både inom privat och offentlig sektor, vilket

medförde en signifikant ökning av arbetslösheten i Sverige och flertalet europeiska länder.

Berlinmurens fall 1989 var inledningen på de totalitära regimernas sönderfall i Östeuropa, där Sovjetunionens upplösning 1991 markerade slutet på den planekonomiska eran. Samtidigt som detta gav upphov till optimism till kommande ekonomiska utvecklingspotentialer, så skulle den tyska återföreningen 1990, att sammansmälta två så olika ekonomiska kulturer som de Öst- och Västtyska, kräva stora ekonomiska insatser under lång tid.

Berlinmurens fall 1989

Med 1990-talet myntades uttrycket ”den nya ekonomin”, som speciellt centreras kring IT-branschens expansion. Denna expansion förklaras till betydande del av de produktivitetshöjande investeringar som genomfördes speciellt inom industrin under andra halvan av decenniet.

Investeringar i IT-system, med sin omedelbara och simultana informationsspridning och informationsåtkomst, möjliggjorde bland annat minskade eller eliminerade lagerhållningar inom värdekedjan samt ökad produktivitet.

Hela den IT-relaterade sektorn inklusive telekomindustrin och internetbaserad handel expanderade kraftigt under 1990-talet med nya tekniker, vilket bidrog till aktiemarknadens nästan explosionsartade uppgång. Aktieägarvärde blev ett hönsord inom näringslivet, starkt underblåst av professionella investerare i en alltmer globaliserad finansvärld.

Inom det finanspolitiska området prioriterades inflationsbekämpning, där speciellt Federal Reserves ambition var att åstadkomma ”a soft landing” med smärre

successiva räntehöjningar, när den underliggande inflationen började klättra uppåt.

Så kom den asiatiska krisen, med Thailands kraftiga devalvering 1997 som utlösande faktor, vilket bidrog till den ”Asiatiska smittan”.

Ryssland, som med sin nymorgnade kapitalism var mycket beroende av oljeinkomster från Asien, fick känna av den kraftiga oljeprissänkningen och fick därmed stora svårigheter att återbetala sina internationella lån. I augusti 1998 devalverades rubeln och den ryska staten fick ställa in sina skuldbetalningar. Detta ledde till den internationella finansiella härdsmltan, som orsakade kraschen för hedgefondföretaget Long Term Capital Management (LTCM).

Härdsmlta??

Den asiatiska krisen, en recession i Japan och Kinas inträde på den globala marknaden bäddade för en låg inflation, även som en följd av den IT-baserade produktivitetssatsningen.

Den nya ekonomins kraftiga uppgång med IT som ett pivotelement tillsammans med en allt större servicesektor, medförde att fenomenet konjunkturcykel i många fall åter kom att betraktas som historia. Detta ledde till en stor optimism avseende den framtida utvecklingen på aktiemarknaden och vad avser riskvilligt kapital till den IT-baserade industrin.

FAKTARUTA:

Konjunkturcykler har studerats sedan 1920-talet och här följer en tolkning av vad som menas med konjunkturcykel:

-"Business Cycles are a type of fluctuation found in the aggregate economic activity of nations that organize their work mainly in business enterprises occurring at about the same time in many economic activities, followed by similarly general recessions, contractions and revivals that merge into the expansion phase of the next cycle; this sequence of change is recurrent but not periodic. In duration business cycles vary from more than a year to ten or twelve years; they are not divisible into short cycles of similar character with amplitudes approximating their own". (Mitchell, W.C. (1927) *Business Cycles: The Problem and Its Setting*, New York: NBER)

År 1956 studerade Ruth Mack vid NBER i USA, hur konjunktursvängningarna inom skobranschen påverkade läderindustrin, som i sin tur hade implikationer på skinnproduktionen. Hon baserade sin analys på data från 1920-talet och framåt. Följande exempel är fortfarande en relevant beskrivning av vad som driver en konjunkturcykel.

Under en tillväxtfas räknar skofabrikanten med ökad försäljning och bygger därför upp ett lager av skor för att säkra leveranser till detaljister. Under en ekonomisk avmattning kan vissa konsumenter senarelägga sina inköp, vilket kan innebära en svagare tillväxttakt i skoleveranserna. Då får skofabrikanten ett visst överskott i sitt lager samtidigt som läderleveranserna från tidigare beställningar kommer in. Då minskar skofabrikanten beställda volymer till läderproducenten – även om försäljningen återhämtar sig, så vill han dra ned på lagret av skor, som kanske svarar mot en väsentligt längre tids försäljning än normalt.

Mack fann emellertid att en tillväxtavmattning hos skofabrikanten medförde en plötslig stört-dykningsliknande nedgång i efterfrågan på läder, och skar markant ner orderstorlekarna till skinnproducenterna, som i sin tur upplevde en ännu brantare nedgång i efterfrågan på skinn och påvisade därmed en kaskad av cykler med högre amplituder längre bak i värdekedjan. Denna transmission av större och större cykler ju längre bak i värdekedjan man kommer, förklarar även hur prisutvecklingen påverkas, där prisfallet i ovanstående fall blir störst i skinnproducentledet, och där prisökningen också blir störst då skoproduktionen stiger, som följd av en ökad skoförsäljning. Samtidigt utgör prisutvecklingen för skinnproducenten en god indikator på om efterfrågan bromsar upp eller ej.

Exemplet ovan är närmast en ironisk bakgrund till konjunkturedgången efter 1990-talets bubbelekonomi. Det skulle visa sig att konjunktursvängningar inte var passé.

I USA svarade IT-investeringarna för närmare hälften av investeringarna, påeldade av den förestående uppgraderingen av många system inför millenieskiftet. När "Y2K" passerade utan några större incidenter, så upplevdes risken för haverier som lägre. Samtidigt med lägre vinster i företagen, så skar man ned totala investeringar och därmed även IT-investeringarna. Helt plötsligt vek marknaden för IT-företagen, vilket påverkade leverantörer till IT-branschen, som likt läder- och skinnfabrikanterna i exemplet ovan stod med stora lager. IT-sektorn blev nu en av konjunkturedgångens största offer och bidrog till den dramatiska globala börsnedgången.

Den återhämtning, som skett efter konjunkturedgången 2001, har till väsentlig del drivits av de kraftiga uppsvingen i Kina och Indien, som genom sina låga arbetskraftskostnader bidragit till en låg inflation och låga räntor. Samtidigt har det stora behovet av råvaror och energi medfört kraftigt ökade priser på dessa insatsvaror, och de låga räntorna har starkt bidragit till inflationen i fasta tillgångar som fastigheter.

I Europa bet den höga arbetslösheten sig fast, trots en ökande ekonomisk tillväxt och fenomenet "jobless growth" myntades. En ihållande högre produktivitetstillväxt förklarar varför återhämtningen på arbetsmarknaden dröjde ovanligt

länge, bland annat i Sverige. Det tog ungefär ett år längre än normalt för sysselsättningen att börja stiga i Sverige, efter att konjunkturbotten nåtts. Jobben kom så småningom som en ”ketchupeffekt”, då en hög produktivitetstillväxt inte räckte för att möta en fortsatt stark efterfrågan. Så uttrycket ”jobless growth” förlorade till slut sin relevans.

EU har utvidgats till att omfatta tjugosju ekonomier, och euron har införts som valuta i merparten av länderna, och ett nytt fördrag om styrningen av EU träffades – med bland annat en ”utrikesminister” och en ”president” – i juni 2007 under ledning av Tysklands förbundskansler Angela Merkel.

IT-sektorn har efter en lång tids kräftgång åter blivit het, och idag är rekryteringsbehovet åter stort. Den nu globaliserade ekonomin går på högvarv med de kinesiska och indiska ekonomierna som motorer, vilka ekonomier till stora delar tagit över massproduktionen.

Aktiemarknaderna har återhämtat sig starkt från bottenivån 2003 och ligger nu över toppnivåerna år 2000, trots det senaste börsfallet under hösten 2007.

I motsats till speciellt 1960-talet så sker den nu expansiva utvecklingen under den globala uppvärmningens stora miljöhot, där Kyotoavtalet jämte den nyss avslutade IPCC-konferensen markerar, hur detta hot nu alltmer tas på största allvar.

Miljöfrågan i bredaste bemärkelse har på allvar kommit upp på världssamfundets dagordning, även om många och svåra frågor återstår speciellt avseende de olika ländernas enskilda ansvarstagande för att minska emissionerna och samtidigt utveckla ekonomin i positiv riktning.

Utöver alla politiska konflikter, så har utvecklingen varit mycket turbulent men även nydanande, och behovet av prognoser har kanske aldrig varit större än nu, samtidigt som utvecklingen blivit alltmer komplex och svåröverskådlig.

Utvecklingen sedan 1960-talet har inneburit en utveckling från en värdekedjestyrd ekonomi baserad på varuproduktion, till en ökad specialisering av både

varu- och tjänsteproduktionen. Ekonomin kan mer liknas vid en ”nätverksekonomi”, som i hög grad använder elektroniska IT-system för att kunna fungera.

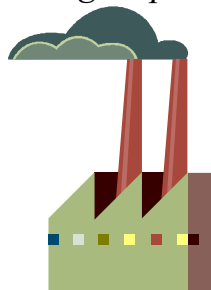
Samhällsekonomin byggs idag upp kring väsentligen de tre värdeskapande profilerna *tillverkning av produkter*, *problemlösning inkluderande kunskapsgenerering* samt *kompetensutveckling och förmedling*. Som exempel på det senare området kan nämnas banker, telecom, internetföretag, media, underhållning och övrig verksamhet, vars tjänster innebär förmedling mellan kundgrupper och företag (B2K) eller mellan företag (B2B) eller mellan enskilda individer.

Den andra kategorin av verksamheter är företag som McKinsey, JKL och andra konsultverksamheter inklusive utbildningsföretag och stora delar av utbildningsväsendet medan den första kategorin utgörs av produkttillverkande företag, som var föremål för SIMRAs initiala studie.

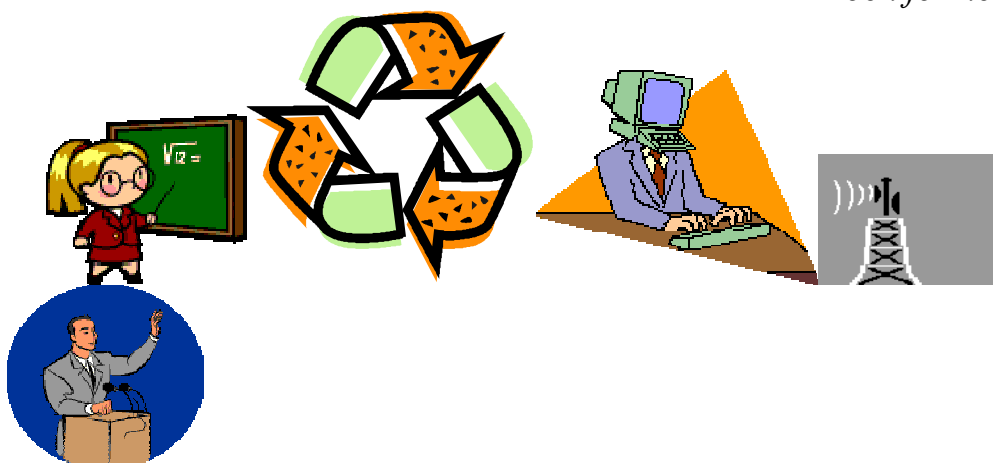
Dagens ekonomi karaktäriseras dessutom av *hyperkonkurrens*, inte minst inom detaljhandeln med många nya lågprisaktörer, som bidragit till att hålla inflationen nere och en stor del av denna utveckling brukar tillskrivas EU-inträdet 1995.

Nätverksekonomin värdeskapande profiler

tillverkning av produkter

*kompetensutveckling
och förmedling*

problemlösning inkluderande kunskapsgenerering

AVSLUTANDE FUNDERINGAR INFÖR FRAMTIDEN

Vilken utveckling i den svenska och i världsekonomin kommer vi vid firandet av SIMRAs 50-årsjubileum 2017 kunna se tillbaka på under de senaste tio åren?

SIMRA har kanske vid det laget, efter en modernisering av stadgarna, fortfarande kvar sitt dubbelnamn, men där akronymen nu representerar Swedish Interactive Markets Research Society och med tillägget från Swedish Society of Business Economists från 1981.

Kommer den kommande tioårsperioden också bli turbulent med återkommande konjunkturcykler?

Kommer den kinesiska ekonomin någon period också hamna i en konjunkturredgång? Vad kommer investeringarna inför OS 2008 leda till: ännu högre tillväxt, eller bakslag av "överinvesteringar"?

Kommer EU- och EMU-samarbetet bestå? Kommer Storbritannien gå med i EMU från 2012?

Kommer de fortsatta bytesbalansunderskotten i USA medföra en ytterligare press på dollarn, och leda till kraftiga räntehöjningar, som försök att dämpa dollarfallet?

Kommer priserna på bostadshus sjunka dramatiskt och många låneinstitut få stora problem?

Kommer problemen leda till en kraftig kreditåtstramning och en djup konjunkturredgång i hela världsekonomin?

Kommer råvarupriserna därmed börja falla och få hela det globala finansiella systemet att gunga, då många hedgefonder positionerat sig tungt i commodities, baserat på en fortsatt prisuppgång?

Kommer regeringen Reinfeldt behålla regeringsmakten vid 2010 års val och stå fast vid sin jobbpolitik de gick till val på 2006?

Kommer Hillary Clinton bli USAs nästa president och bl.a. stimulera rymdforskningen i USA?

Kommer i så fall en ny revolutionerande teknik utvecklas för att skapa energi, baserad på vätagasfusion, enligt den energi som alstras av solen?

Kommer en internationell satsning på sådan teknik ge ett globalt ekonomiskt uppsving inom de flesta branscher?

Kommer finansmarknaden kraftigt att återhämta sig liksom aktiemarknaderna, och slå all-time highnivåer?

Kommer nya innovationer lösa miljöproblemen och halvera utsläppen till redan år 2030?

Kommer de senaste tio årens utveckling åter bekräfta påståendet från 40-årsjubileet, att ekonomins inneboende väsen uppvisar kraftiga fluktuationer av både konjunkturrell- och strukturell natur, vilket väl motiverar SIMRAs verksamhet under det närmaste decenniet mot de 60 åren?

Ja, det är nog den enda fråga vi redan nu vågar svara ja på. Dessutom kan vi vara säkra på att det blir spännande för oss i SIMRA att följa de närmaste tio åren, och kanske vi får se något av det vi redan nu kan spekulera i slå in.

BILAGA – SIMRAS SEMINARIER 1981 - 2007

År	Månad	Tema	Talare
1981	Jan	Regeringens finansplan	Bengt Westerberg
	Apr	Konjunkturläget	Bengt Pettersson, Cheony-Han Kim, KI
	Aug	Det internationella konjunkturläget	Ola Virin, Industriförbundet, Leif Vindevåg, SEB
	Okt	Konjunkturläget och den ekonomiska politiken	Bengt Pettersson, KI
	Dec	SNS Konjunkturrapport	Erik Lundberg, professor
1982	Jan	Regeringens finansplan	Bengt Westerberg, Budgetdep.
	Mar	Långtidsutredningen	Ulf Jacobsson, Ekonomidepartementet
	Apr	Affärsstrategi för ny bilmodell. Besök på Volvo, Göteborg	Urban Ahrén, Per-Olof Jondelius, Karl-Erik Larsson, Volvo
	Okt	Sverige efter devalveringen	Michael Sohlman, Finansdepartementet
	Dec	Att utveckla nya verksamheter	Gösta Viking, Pernova
	1983	Feb	Går världen mot en ny 30-tals kris?
Apr		Regeringens reviderade finansplan	Erik Åsbrink, Finansdepartementet
Sep		Sveriges ekonomi inför avtalsrörelsen	Ulf Jacobsson, SAF
Nov		Konjunkturutvecklingen i USA och Väst-europa	Lars Jacobsson, Svenska Handelsbanken
1984		jan	Regeringens finansplan
	Apr	Långtidsutredningen 1984	Michael Sohlman, Finansdepartementet
	Sep	Internationellt konjunkturseminarium och svensk ekonomi	Olle Lindgren, SEB
	Nov	Strategisk konjunkturanalys	Stig Wilk, Svenska Management Gruppen
	1985	Jan	Regeringen finansplan
Maj		Konjunkturprognoser och planering i företaget	Olle Lindgren - SEB, Lars Hansson - Volvo, Staffan Brege - Tekn Högskolan Linköping
Okt		Internationellt konjunkturseminarium	Olle Lindgren - SEB, Lars Jacobsson - Handelsbanken, Olle Djerf - Nordbanken
Nov		Konkurrenssituation och konjunkturfaser	Lars Hansson, Volvo
1986		Jan	Regeringens finansplan
	Apr	Oljemarknaden	Marian Radetzki, Institutet för internationell ekonomi
	Maj	Positiv affärsutveckling	Stig Wilk, Svenska Management Gruppen
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Nov	Externa databaser	Anders Carlberg, Mekanförbundet
	1987	Jan	Hur påverkas svenskt näringsliv av regeringens finansplan 1987
Mar		Koppling av företagets mikro-trend till nationalräkenskapernas makro-trend	Nanna Westerlund - N W Branschfakta, Gunnar Modig - Byggfakta
Mar		KI:s vårrapport	Alf Carling & Bengt Pettersson, KI
Sep		Jubileumsseminarium "1967-1987-2007"	Anders Palmér - SEB, Lars Vinell - Industriförbundet
Okt		Utvecklingen på den finansiella marknaden	Johan Lybeck - Sparbankernas Bank, Leif Vindevåg - Stockholms Fondbörs

1988	Jan	Regeringens finansplan	Roland Spånt TCO, Jan Herin, SAF
	mar	Den globala utvecklingen i ett längre perspektiv, 1967-1987-2007	Olle Lindgren, SEB
	Apr	Råvarumarknaden och råvaruhandeln	Johan Kindberg – Råvarumäklarna, Erik Hedenström – Svenska Shell, Hubert Fromlet – Sparbankernas Bank
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Håkan Frisén, KI
	Okt	Svängningar i världskonjunkturen och dess påverkan på ett internationellt företags agerande	Gunnar Palm - Atlas Copco, Jan Herin - SAF
	Nov	Den amerikanska ekonomiska utvecklingen efter presidentvalet	Arnold Simkin, Stratecon Corporation, London
1989	Jan	Regeringens finansplan & budgetprop.	Bitr. finansminister Odd Engström, Ulf Jacobsson – Svenska Handelsbanken
	Mar	Svensk ekonomi under 1990-talet	Ekonom Hand T:son Söderström - SNS
	Apr	Valutor & valutamarknaden	Chef valutaadministration Staffan Fernholm, Chefsekonom Hubert Fromlet - Sparbankernas Bank, Anders Palmér – SEB, Olle Djerf - PK-banken, Håkan Kappelin - Saab Automobile AB, Stefan Wahlström - ASSI-Kraftliner
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Okt	Skattereformen och dess effekter på arbets- och bostadsmarkanden	Docent Mats Persson - Inst. För internationell ekonomi vid univ. I Stockholm, Jan Herin – SAF
1990	Jan	Regeringens finansplan & budgetprop.	Finansminister Allan Larsson
	Mar	Utvecklingen i Östeuropa sett ur ett västerländskt perspektiv.	Professor Stefan Hedlund
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Okt	Låt marknadsanalytikern koncentrera sig på analysen.	Ulf Kolheden - Prognos MKA AB, Per-Olof Almqvist, Bohlin & Strömberg
	Nov	Strategiska förändringar inom bilindustrin	Jan Helling – SAAB Automobile
1991	Mar	När är det dags för en ny valutapolitik?	Thomas Franzén
	Apr	Utveckling i Mellanöstern & Östeuropa	Professor Bernett Reich - Washington
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
1992	Jan	Regeringens finansplan & budgetprop.	Finansminister Anne Wibble
	Mar	Har Sverige någon möjlighet att bedriva ekonomiutbildning i Världsklass	Staffan Burenstam-Linder, Rektor vid Stockholms Handelshögskola
	Maj	1992 års långtidsutredning	Gunnar Wetterberg, Departementsråd, Finansdepartementet, Lars Vinell, Wasa
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Okt	Hur länge varar finanskrisen?	Urban Bäckström, Statssekreterare – Finansdepartementet, Gabriel Urwitz, Professor - Stockholms Handelshögskola
1993	Jan	Regeringens finansplan & budgetprop.	Finansminister Anne Wibble
	Mar	Marknadstrender i ett globalt perspektiv	Arne Bennborn, Vice VD, Asea Brown Boveri AB
	Maj	Centraliserad eller decentraliserad lönebildning under 90-talet?	Jan Bröms, SACO - SR
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Okt	Industrins strukturella förnyelse	Lennart Olsson, Industriförbundet

1994	Jan	Regeringens finansplan & budgetprop.	Finansminister Anne Wibble
	Mar	Klarar Sverige välfärden?	Socialminister Bengt Westerberg
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Okt	Klarar vi strukturkrisen?	Ulf Jacobsson, IUI
1995	Jan	Regeringens finansplan & budgetproposition	Finansminister Göran Persson
	Mar	Hur påverkas vi av den senaste utvecklingen i Kina?	Chefsekonom Hubert Fromlet - Swedbank, Vice president Hans Liljeström - Atlas Copco Construction
	Sep	Traditionellt konjunkturmöte	Branschexperter
	Nov	Europa, Sverige & EMU	Bengt Dennis - SEB
1996	Jan	inriktningen av den framtida energiförsörjningen & energipolitikens betydelse	Professor Lars Bergman, Handelshögskolan
	Mar	EMU - Hot och löften?	Carl Hamilton, Handelsbanken
	Apr	Vårpropositionen	Finansminister Erik Åsbrink
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Nov	Företagens påverkan av makroekonomiska förändringar	Professor Lars Oxelheim, Ekonomihögskolan i Lund
1997	Jan	Exportmarknaderna år 2005- Globala strukturella trender	Mauro Gozzo - Exportrådet, Gunnar Palm - Ex-plan, Rutger Palmstierna - SEB, Hubert Fromlet - Swedbank
	Mars	Den ekonomiska utvecklingen i Japan	Åsa Malmström, Swedbank
	Aug	Traditionellt konjunkturmöte	Branschexperter
	Nov	Konjunkturen i Östeuropa - möjligheter för svenska företag	Hubert Fromlet & Peter Lagerlöf, Föreningssparbanken
1998	Jan	Sparandets roll i den ekonomiska utvecklingen under 1900-talet	Professor Erik Dahmén, handelshögskolan, Rutger Palmstierna SEB
	Mar	Är det asiatiska miraklet över?	Professor Magnus Blomström, Handelshögskolan
	Apr	Vårpropositionen	Finansminister Erik Åsbrink
	Aug	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Nov	Rysslands ekonomiska utveckling	Gunnar Tersman, Östekonomiska institutet
1999	Jan	Råvaruprisutvecklingen i ett historiskt & framtida perspektiv	Johan Kindberg, Råvarumäklarna, Peter Grote, Svenska Metallbörsen, Anders Olsson, Svenska Metallbörsen
	Mar	Den framtida arbetsmarknaden	Anders Röttorp, SAF, Jan-Erik Nyberg, TCO
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Nov	Börsen, Euron och Millenniumskiftet	Leif Vindevåg, OM Stockholmsbörsen
2000	Jan	Den nya ekonomin	Chefsekonom Klas Eklund - SEB
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Nov	Samhällsekonomiska förutsättningar för lönebildning i Sverige	Ingemar Hansson - Chef KI
2001	Jan	Den nya ekonomin och långa cykler	Professor Lennart Schön, Lunds Univ., Lars Jagrén och Eric Morell
	Mar	När kommer den japanska återhämtningen?	Chefsekonom Hubert Fromlet, Föreningssparbanken
	Apr	Den ekonomiska vårpropositionen	Finansminister Bosse Ringholm
	Aug	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Nov	Best practise Venture Capital-Metodik	Docent Lennart Ohlsson - Södertörns Högskola

2002	Jan	Kan Sverige åter nå toppen av tillväxttigan?	Chefsekonomerna Stefan Fölster Svenskt Näringsliv & Sandro Scocco, Socialdemokraternas tankesmedja
	Apr	Psykologin i den reala och finansiella ekonomin	Richard Wahlund, professor
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Maj	Simra:s 35-års jubileumsfest - historisk återblick	Otto Silfverberg
	Nov	Is US back on the track?	NABE:s ordförande Tom O'Neill
2003	Jan	Stabiliseringspolitiken i valutaunionen	Ingemar Hansson - Chef KI
	Mar	Vem behöver börsen?	Leif Vindevåg - utredningschef på Stockholms fondbörs
	Sep	Riksbankens syn på konjunkturutvecklingen internationellt & i Sverige	Irma Rosengren - Vice riksbankschef
		Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Nov	Utjämningen mellan kommunerna	Lennart Tingvall - Sekreterare i Utjämningskommittén
2004	Mar	Produktivitetens utvecklingen i USA & Europa	Chefsekonomerna Roland Spånt - TCO & Jan Häggström - Handelsbanken
	Maj	Tillväxtpolitik efter Socialdemokraternas kongress	Statssekreterare Jens Henriksson
	Okt	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
2005	Feb	Fordonsindustrins framtida konkurrensvillkor	Matts Carlsson
	Apr	China's return as a global actor	Docent Fredrik Sjöholm - Handelshögskolan STK.
	Maj	Blir det någon skillnad i den ekonomiska politiken vid ett maktskifte?	Mikael Odenberg - vice ordf. i finansutskottet
	Sep	2006 års budgetproposition - arbetsmarknaden i fokus	Susanne Ackum - Chef för finansdepartementets ekonomiska avd.
	Nov	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
2006	Jan	Kina & Indien - en jämförelse på makro och mikronivå	Professor Sikander Khan - Handelshögskolan
		Svensk export till Indien och Kina	Mauro Gozzo - Chefsekonom på Exportrådet
	April	Ledande indikatorer	Lars-Erik Öller - SCB
	Sep	Riks för ny fastighetskris?	Per-Åke Eriksson - VD för fastighetsägarna
	Okt	Svensk ekonomi efter valet	Ingemar Hansson - Chef KI, Svante Öberg - Riksbanken
	Nov	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
2007	Mars	SCB:s nationalräkenskaper för 4:e kv. 2006	Per Ericson - SCB
	April	Inriktning och ramverk i den ekonomiska politiken	Finansminister Anders Borg
	Maj	Penningpolitik och arbetsmarknad	Vice riksbankschef Irma Rosenberg
	Sep	Traditionellt konjunkturseminarium	Branschexperter
	Dec	Finans- och penningpolitiken samt den demografiska utvecklingens påverkan på ekonomin	Anders Palmér – Första AP-fonden, Barbro Wickman-Parak – Riksbanken, Owe Danemar – Almega

